

Ομιλία
Μητροπολίτου Σελευκείας Θεοδώρου
(Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Δημητρίου Σιατίστης
26 Οκτωβρίου 2025)

«Πάθει τό πάθος μιμούμενος, τό ζωηφόρον Χριστοῦ, παρ’ αὐτοῦ τήν ἐνέργειαν, τῶν θαυμάτων εἴληφας, ἀθλοφόρε Δημήτριε, καί διασώζεις τούς σοί προστρέχοντας, πολλῶν κινδύνων αὐτούς ῥυόμενος, ἔχων εὐάρεστον παρρησίαν, ἔνδοξε, πρὸς τόν Χριστόν, ᾧ καί νῦν παρίστασαι, δόξης πληρούμενος».

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Σισανίου και Σιατίστης κ. Αθανάσιε,
πολυφίλητε Ποιμενάρχα της Θεοσώστου ταύτης Επαρχίας,

Σεβαστοί πατέρες,

Εντιμώτατοι Ἀρχοντες,

αγαπητοί εν Χριστώ αδελφοί.

Σήμερα, η Αγία μας Εκκλησία τιμά τη μνήμη του αγίου ενδόξου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου του Μυροβλύτου. Ποιος ήταν, όμως, ο Δημήτριος; Υπήρξε λαμπρός αξιωματικός του ρωμαϊκού στρατού κατά τον 3^ο αι. μ.Χ., νέος με εξουσία, δόξα και προοπτικές. Κατείχε όλα όσα ο κόσμος θεωρεί εχέγγυα για μια επιτυχημένη ζωή. Απεναντίας, ο Δημήτριος είχε ανακαλύψει μια άλλη πραγματικότητα· μια ταυτότητα που δεν οριζόταν από τα αξιώματα και τις τιμές του κόσμου τούτου. Η πραγματική του ταυτότητα βρισκόταν στη σχέση του με τον Χριστό. Δεν ήταν απλώς ένας «άριστος πολίτης» της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας,

αλλά ένας ουρανοπολίτης της Βασιλείας των Ουρανών. Η καρδιά του δεν ανήκε στον Καίσαρα Μαξιμιανό, αλλά στον Βασιλέα Χριστό.

Εδώ ακριβώς θεμελιώνεται η σύγχρονη θεολογική κατανόηση του προσώπου, όπως την ανέδειξε ο μεγάλος θεολόγος του αιώνα μας, ο μακαριστός Μητροπολίτης Περγάμου Ιωάννης Ζηζιούλας. Ο μακαριστός τονίζει ότι ο άνθρωπος δεν είναι ένα απομονωμένο «άτομο», μια αυτάρκης μονάδα, αλλά ένα «πρόσωπο» που υπάρχει και νοηματοδοτείται μόνο «έν σχέσει» (Ιωάννης Ζηζιούλας, *Το είναι ως κοινωνία*, Αθήνα: Ίνδικτος 2023). Ο Δημήτριος αρνείται την ατομική του επιβίωση και ασφάλεια, γιατί η ύπαρξή του είναι ήδη θεμελιωμένη στη σχέση του με τον Χριστό και την κοινότητα της Εκκλησίας. Όταν ο αυτοκράτορας του ζητά να αρνηθεί την πίστη του, στην ουσία του ζητά να διαγράψει την προσωπική του ταυτότητα, να πάψει να είναι ο Δημήτριος που αγαπά και αγαπιέται από τον Θεό. Η άρνησή του δεν είναι πράξη πείσματος και εγωισμού, αλλά η υπέρτατη πράξη υπαρκτικής συνοχής και ελευθερίας. Διακηρύσσει ότι «εγώ ανήκω στον Χριστό, και μόνο μέσα από Αυτόν υπάρχω αληθινά».

Το μαρτύριο, συνεπώς, δεν είναι μια τραγική κατάληξη, αλλά μια πράξη υπέρτατης ελευθερίας. Ο Δημήτριος, τον οποίον ο Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Γρηγόριος ο Παλαμάς χαρακτηρίζει ως «καταφυγήν» (*Εἰς τόν Μεγαλομάρτυρα καί θαυματουργόν ἅγιον Δημήτριον τόν Μυροβλύτην*, Ὁμιλία ΜΓ' 313, PG 151, 535κ.εξ.), στη φυλακή του είναι απείρως πιο ελεύθερος από τον Μαξιμιανό στον θρόνο του. Ο αυτοκράτορας είναι δέσμιος της εξουσίας του, του φόβου του, της ιδεοληψίας του για την ομοιομορφία της αυτοκρατορίας. Ο Δημήτριος είναι ελεύθερος από τον φόβο του θανάτου, ελεύθερος από τα δεσμά της φθοράς, ελεύθερος να προσφέρει τον εαυτό του από αγάπη. Αυτή είναι η παράδοση ελευθερίας του Ευαγγελίου: δεν είναι η ελευθερία να «κάνεις ό,τι θέλεις», αλλά η ελευθερία ως απελευθέρωση από τον εγωισμό, τον φόβο και τον θάνατο, ώστε να μπορείς να αγαπάς αληθινά. Είναι η ελευθερία που βιώνει ο απόστολος Παύλος,

όταν λέει: «δεν ζω πλέον εγώ, αλλά ζει σε εμένα ο Χριστός» (Γαλ 2:20). Η ζωή του μάρτυρα δεν του ανήκει πλέον, καθώς γίνεται μια διαρκής προσφορά, μια ζωντανή λειτουργία.

Το αίμα των μαρτύρων, έλεγε ο Τερτυλλιανός, είναι ο σπόρος των Χριστιανών (*"Semen est sanguis Christianorum"*, *Apologeticus*, 50). Κάθε μαρτύριο δεν είναι απλώς μια ιστορική μαρτυρία πίστης, αλλά ένα γεγονός βαθιά εσχατολογικό. Τί σημαίνει αυτό; Το μαρτύριο φέρνει τα «έσχατα», δηλαδή, την πραγματικότητα της Βασιλείας του Θεού μέσα στην ιστορία. Ο μάρτυρας, τη στιγμή του μαρτυρίου του, βιώνει ήδη –με έναν τρόπο προληπτικό και μυστηριακό– τα έσχατα της Εκκλησίας: την Ανάσταση και τη Βασιλεία.

Ο άγιος Δημήτριος, εντός της φυλακής, δεν προετοιμάζεται για το τέλος, αλλά για την αληθινή αρχή. Όταν ευλογεί τον νεαρό Νέστορα να αγωνιστεί εναντίον του Λυαίου, δεν του δίνει απλώς θάρρος· του μεταδίδει τη βεβαιότητα ότι ο θάνατος έχει ήδη νικηθεί. Η νίκη του Νέστορα στην αρένα είναι η ορατή εικόνα της αόρατης νίκης του Χριστού επί του θανάτου. Ο δε θάνατος του ιδίου του Δημητρίου με λόγχες δεν είναι μια ήττα, αλλά η δική του προσωπική «σταύρωση» και «ανάσταση», η δική του είσοδος στη δόξα του Κυρίου του. Όπως θα γράψει πριν από το μαρτύριό του ο άγιος Ιγνάτιος ο Θεοφόρος: «Είμαι το σιτάρι του Θεού και αλέθομαι με τα δόντια των θηρίων, ώστε να παραδοθώ ως καθαρός άρτος στον Χριστό» (Ιγνάτιος Αντιοχείας, «Επιστολή προς Ρωμαίους», IV, στο *Αποστολικοί Πατέρες, Άπαντα τα έργα* 4, επιμ. Π. Παπαευαγγέλου, Θεσσαλονίκη 1994, σσ. 114-116). Ο μάρτυρας γίνεται «άρτος», τροφή για την Εκκλησία, απόδειξη ότι η ζωή εν Χριστώ υπερβαίνει τον βιολογικό θάνατο.

Αυτή η εσχατολογική προοπτική είναι το κλειδί για να κατανοήσουμε γιατί η Εκκλησία τιμά τους μάρτυρες όχι πενθούσα, αλλά πανηγυρίζουσα. Η ημέρα της μνήμης τους δεν είναι η ημέρα της ήττας τους, αλλά η ημέρα της γέννησής τους στην αιώνια ζωή, τα «γενέθλιά» τους στον ουρανό. Στην Εκκλησία, και ιδιαιτέρως κατά τη Θεία Ευχαριστία, βιώνονται τα Έσχατα· όχι μια γεύση της Βασιλείας που

έρχεται, αλλά η ίδια η Βασιλεία του Θεού, η οποία είναι ήδη παρούσα μέσα μας (Ιωάννης Ζηζιούλας, *Πρόσωπο, ευχαριστία, και βασιλεία του Θεού σε ορθόδοξη και οικουμενική προοπτική*, Εκδοτική Δημητριάδος, 2016). Ο μάρτυρας είναι ο άνθρωπος που έζησε αυτή την ευχαριστιακή και εσχατολογική πραγματικότητα μέχρι το τέλος, μετατρέποντας ολόκληρη την ύπαρξή του σε μια προσφορά, σε μια αναφορά προς τον Θεό.

Φιλέορτοι και φιλάγιοι συμπανηγυριστές,

Τί μπορεί να σημαίνουν όλα αυτά για εμάς, τους ανθρώπους του 21ου αιώνα; Οι καιροί έχουν αλλάξει. Δεν μας απειλούν, πλέον, οι διωγμοί του Μαξιμιανού. Κανείς δεν μας ζητά να θυσιάσουμε στα είδωλα υπό την απειλή του ξίφους.

Ζούμε, όμως, σε μια εποχή που δεν λατρεύει τα πέτρινα είδωλα, αλλά λατρεύει άλλα σύγχρονα: το είδωλο του ατομικισμού, το είδωλο της αυτοπραγμάτωσης που δεν έχει καμία αναφορά στον άλλο, το είδωλο του καταναλωτισμού που μας υπόσχεται την ευτυχία μέσω της απόκτησης υλικών αγαθών, το είδωλο του ευδαιμονισμού, το είδωλο της εικόνας και της ψηφιακής επιβεβαίωσης. Η σύγχρονη «αρένα» δεν είναι ένα στάδιο με μονομάχους, αλλά η οθόνη του κινητού μας, η πίεση της κοινωνικής σύμβασης, ο φόβος της απόρριψης, η αγωνία της αποτυχίας. Η δε πρόσκληση να αρνηθούμε τον Χριστό δεν έρχεται με αυτοκρατορικό διάταγμα, αλλά με τον ψίθυρο του συμβιβασμού: «Κράτα την πίστη σου για τον εαυτό σου. Μην ενοχλείς. Μην είσαι απόλυτος. Προσαρμόσου».

Το «μαρτύριο» στο οποίο καλούμαστε εμείς σήμερα είναι το καθημερινό μαρτύριο της συνείδησης. Είναι η μαρτυρία της ειλικρίνειας σε έναν κόσμο ψεύδους. Είναι η μαρτυρία της συγχώρεσης σε μια κουλτούρα εκδίκησης. Είναι η μαρτυρία της εγκράτειας και της απλότητας σε μια κοινωνία αχαλίνωτου υλισμού και ακόρεστου καταναλωτισμού. Είναι η μαρτυρία της αγάπης και της θυσίας για τον πλησίον, όταν ο κόσμος μας διδάσκει να βάζουμε το «εγώ» μας πάνω από όλα. Είναι η θέλησή μας να στεκόμαστε όρθιοι με τις αξίες του Ευαγγελίου.

Ο άγιος Δημήτριος μας διδάσκει ότι η χριστιανική ταυτότητα δεν είναι ένα πολιτισμικό στοιχείο ή μια συνήθεια, αλλά μια ζωντανή, προσωπική σχέση που καθορίζει κάθε πτυχή της ζωής μας. Μας καλεί να αναρωτηθούμε: Ποια είναι τα πράγματα στα οποία υποκλινόμαστε και τα οποία μας απομακρύνουν από τον Χριστό; Είναι η καριέρα μας; Τα χρήματά μας; Η κοινωνική μας εικόνα; Ο φόβος μας για το τί θα πουν οι άλλοι; Ο Άγιος στάθηκε μπροστά στον αυτοκράτορα και δήλωσε την αλήθειά του: ότι ανήκει στον Χριστό. Εμείς καλούμαστε να σταθούμε μπροστά στις σύγχρονες προκλήσεις και να δηλώσουμε, με τον τρόπο της ζωής μας, ότι ανήκουμε στον Χριστό.

Αγαπητοί μου αδελφοί,

Η πόλη της Σιάτιστας έχει μια κληρονομιά μαρτυρίας γραμμένη στις πέτρες, τα σχολεία και τις εκκλησίες της. Οι ποιμένες της πότισαν αυτό το ποίμνιο με το ήθος της Οικουμενικής Ορθοδοξίας. Μη λησμονείτε, φιλογενείς Σιατιστείς, τους λόγους του Παναγιωτάτου Οικουμενικού μας Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ο οποίος κατά την ημέραν ταύτην, προ δέκα και τριών ετών, από ετούτον εδώ ακριβώς τον πανηγυρίζοντα Ι. Μητροπολιτικό Ναό επεσήμανε τα εξής ενδεικτικά του βάρους της κληρονομιάς των ευκλεών προγόνων σας: «Ιδιαίτερος φέρομεν εις τήν μνήμην μας τήν τελεσθεῖσαν Θεῖαν Λειτουργίαν τήν Κυριακήν τῆς Ὁρθοδοξίας τοῦ 1820, εἰς τόν Ἱερόν τοῦτον Ναόν, καί τούς λόγους τοῦ γνωστοῦ διδασκάλου καί σχολάρχου Ἀργυρίου Παπαρίζου, ἐπί τῇ ἀνακαινίσει τῆς σχολῆς τῆς Σιατίστης, ὁ ὁποῖος σοφός ἀνὴρ περιέγραψε τό πνεῦμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου ὡς πρὸς τήν παιδείαν τοῦ Γένους, διακηρύξας ὅτι τό Πατριαρχεῖον παρακινεῖ εἰς τόν τρόπον τῆς “ὑγιοῦς καί ὀρθῆς διδασκαλίας”, ὥστε οἱ μαθηταί, νά ἀναδεικνύωνται χριστιανοί “ἐλληνίζοντες εἰς τήν φράσιν”, καί Ἑλληνες “χριστιανίζοντες εἰς τά δόγματα καί εἰς τά ἥθη καί εἰς τόν βίον” (Ὁμιλία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου κατά τήν Θεῖαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἀγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ

Μυροβλύτου Σιατίστης επί τη 100ετηρίδι από της ανεγέρσεως αὐτοῦ, 26 Ὀκτωβρίου 2012. σ. 5).

Σήμερα, ο Μεγαλομάρτυς Δημήτριος, ο πολιούχος και προστάτης σας, προστάτης της γειτονικής και συμβασιλεύουσας Θεσσαλονίκης και πολλών πόλεων της Ελλάδος και του κόσμου, μας καλεί να γίνουμε οι συνεχιστές αυτής της μαρτυρίας: να γίνουμε κι εμείς, ο καθένας στον δικό του αγώνα, «μυροβλύτες» της πίστης, της ελπίδας και της αγάπης. Να ζήσουμε με την ελευθερία των τέκνων του Θεού και με τη βεβαιότητα της Βασιλείας που θα ολοκληρώσει τον κόσμο. Να μεταμορφώσουμε τις καθημερινές μας «αρένες» σε τόπους μαρτυρίας της αλήθειας του Χριστού. Με τις πρεσβείες του Αγίου Δημητρίου, την πατριαρχικήν ευλογίαν του σεπτού Προκαθημένου της Ορθοδοξίας, του κατά κόσμον Δημητρίου (Αρχοντώνη), του Οποίου πρώτος προστάτης διετέλεσε ο σήμερον εορταζόμενος Άγιος, και τις ευχές του φιλαγίου Ποιμενάρχου σας κ. Αθανασίου, ας αξιωθούμε να δώσουμε τη δική μας καλή ομολογία μπροστά στα μάτια των αδελφών μας, που είναι τα μάτια του Θεού. Γένοιτο.